

Posudek oponenta práce

Název práce: **Pražský barokní knihtisk pohledem digital humanities: efektivní využití dat o tiskařské produkci na území Prahy mezi lety 1621–1748**

Typ práce: **diplomová**

Hodnocení práce: **výborně**

Oponent práce: **PhDr. Richard Šípek, Ph.D.**

Řešitelka práce: **Bc. Tereza Kazmirowská**

1. Hodnotící kritéria práce a bodové ohodnocení

Obsahové posouzení práce (max. 70 bodů)

Aspekt práce	Vysvětlení	Body
<i>Kvalita shrnutí současného stavu poznání, používání odborné terminologie, zohlednění různých pohledů na téma práce</i>	Autorka vyčerpávajícím způsobem shrnuje aktuální situaci v oblasti aplikace digital humanities ve výzkumu témat spadajících do oblasti knihovědy a knižní kultury a konkretizuje také její využití při tvorbě virtuálních map a vizualizaci souborů dat v humanitních vědách, na něž se primárně její diplomová práce zaměřuje. V úvodu k první kapitole rekapituluje rovněž nejvýznamnější tituly z oblasti výzkumu českého barokního knihtisku. S jistotou se pohybuje v odborné terminologii knižní kultury i digital humanities. V rámci shrnujícího přehledu věnovaného vývoji digital humanities v druhé kapitole uvádí rozdílné přístupy prezentované ve starší i současné relevantní odborné literatuře.	10
<i>Definice cílů, výzkumná otázka a její zasazení do současného stavu poznání</i>	Cílem práce, jak ho definuje autorka v úvodu, je „ <i>efektivním způsobem využít data o barokní tiskařské produkci v Praze mezi lety 1621–1748 získaná z Bibliografické databáze bohemikálních tisků, rukopisů a moderní literatury v souladu s přístupy digital humanities</i> “. Úvod tuto tezi dále rozvádí a charakterizuje stručně, ale výstižně obsah jednotlivých kapitol práce.	10
<i>Metodologické zpracování výzkumné otázky, vysvětlení volby využitých metod s ohledem na výzkumnou otázku</i>	Ve třetí kapitole autorka podrobně prezentuje tři metody z oblasti digital humanities, které při své práci využila. Jedná se o geografickou vizualizaci dat, analýzu sociálních sítí a korespondenční analýzu. Každou metodu detailně charakterizuje včetně citací relevantní odborné literatury. Metodologie práce je zpracována velmi precizně. Následující kapitoly potvrzují adekvátnost zvolených metodických postupů. Na základě datových setů získaných z bibliografických databází <i>Knihopis</i> a <i>Bibliografie cizojazyčných bohemikálních tisků</i> obsahujících bibliografické katalogizační záznamy starých tisků vydaných na území Prahy v rozmezí let 1621-1748, jejich transformace do využitelné podoby a doplnění o další	20

	<p>informace (geografické údaje), vytvořila Kazmirowská v programovacím jazyce Python webovou aplikaci, která v kartografickém prostředí Open Street Map vizualizuje polohu vybraných pražských barokních tiskáren. Jde o tiskárny s delší kontinuitou. Krom dvou institucionálních tiskáren vybrala 15 rodin, k nimž zpracovala z datasetů celkem 101 záznamů evidující všechny související osoby. Krom vizualizace polohy jednotlivých tiskáren a jejich pohyb v čase je aplikace schopna generovat grafy prezentující jazykovou a tematickou strukturu produkce jednotlivých tiskáren a tiskařů v čase a na základě korespondenční analýzy znázorňuje vztahy mezi jazyky a literárními žánry v tiskařské produkci. Zajímavé informace poskytuje také výsledky analýzy sociálních sítí tiskařů, prezentovaných ve vztazích tiskař a vydávaní autoři. Kazmirowská podrobně prezentuje postup čištění datasetů, výběr tiskařských rodů, přípravu datových podkladů i práci na webové aplikaci v programovacím jazyce Python, k jejíž produkci využila pomoc Chatu GPT. Veškerá vstupní data jsou zpřístupnila v GitHub</p>	
<p><i>Analýza, interpretace výsledků a formulace samostatných závěrů vč. zohlednění současného stavu poznání</i></p>	<p>Vizualizovaná data autorka zaslíbeně interpretuje se samozřejmým vhladem do soudobých politických, hospodářských i kulturně-společenských poměrů, které s nadhledem popsala v první kapitole. Vysvětluje polohu tiskařských dílen v souvislosti s pražskými obchodními centry, ale také s urbanistickou situací po velkém požáru Prahy v roce 1689. Poukazuje na kauzalitu mezi válkami a vlnami morové epidemie a poklesem tiskařské produkce a jejím nárůstem v souvislosti s kanonizací Jana Nepomuckého a korunovaci Marie Terezie českou královnou. Zohledňuje proměny v jazykové struktuře vydávaných knih podle roku, kdy tiskárna získala status dvorské tiskárny a začala vydávat oficiální státní administrativní dokumenty. V závěrečné obsáhlé diskusi syntetizuje všechny tyto přístupy a výsledné poznatky v jeden celek nabízející pozoruhodný obraz pražského barokního knihtisku. Kazmirowská si je však současně vědoma úskalí, která s sebou nese aplikace hromadného zpracování dat generovaných do jisté míry subjektivně člověkem. Upozorňuje na neopodstatněný nárůst knižní produkce v konkrétním roce jen proto, že byl automaticky zohledněn první rok časového rozmezí u nedatovaných děl atp.</p>	20
<p><i>Invence, inovativní a původní přístup</i></p>	<p>Jde o inovativní a bezesporu přínosnou práci analyzující pražský knihtisk v dosud podrobněji nezpracovaném časovém období. Autorka se s jistotou pohybuje jak v kulturně-historických reáliích českého baroka, tak v oblasti digital humanities.</p>	10
<p>Počet bodů (obsah)</p>		70

Formální posouzení práce (max. 30 bodů)

Aspekt práce	Vysvětlení	Body
<i>Formální struktura práce a návaznost kapitol</i>	Formální struktura a návaznosti kapitol není co vytknout.	10
<i>Aktuálnost zdrojů, korektní citování, cizojazyčné zdroje</i>	Autorka korektně cituje použitou literaturu a prakticky všechny zdroje jsou aktuální. Za ne zcela šťastnou lze však považovat citaci dobově poplatného textu z knihy Jaroslava Neumanna <i>Český barok</i> z roku 1974 v odstavci o Karlu Škrétovi, kterému se dle Novotného „podařilo prosadit v Čechách malbu orientovanou na pokrokové proudy italského umění“.	9
<i>Slohové zpracování a gramatická správnost</i>	Práce je napsána na vysoké slohové úrovni a prakticky bez chyb.	10
Počet bodů (forma)		29
CELKEM BODŮ		99

2. Komentář k hodnocení práce

Tereze Kazmírovské se podařilo napsat velmi kvalitní diplomovou práci, která svou úrovní přesahuje většinu diplomových prací, které jsem měl dosud možnost hodnotit.

3. Otázky či tematické okruhy k obhajobě

4. Závěrečné zhodnocení

Práci doporučuji k obhajobě se známkou výborně.

V Praze dne 14. 8. 2024

.....

jméno a příjmení zhotovitele posudku

Tabulka k hodnocení práce

Bodový zisk za práci	Hodnocení
83 až 100 bodů	Výborně (1)
66 až 82 bodů	Velmi dobře (2)
50 až 65 bodů	Dobře (3)
49 bodů a méně	Neprospěl/a, nedoporučeno k obhajobě